

Poliitikataust

Vaesus on keerukas mitmemõõtmeline probleem, mis ulatub kaugemale peamiste elatusvahendite nappusest ja millega kaasneb kõrvalejätetus tsiviil-, sotsiaal- ja kultuurilistest tegevusest ning poliitilise kaasatuse ja sotsiaalse liikuvuse võimaluste kaotamine (ELi Nõukogu, 2007). Naiste sissetulek on meestega võrreldes väiksem, mistõttu on nad suuremas vaesusohus.

Euroopa 2020. aasta strateegia

- Strateegiaga püütakse saavutada ELis töökohtade loomise ja vaesuse vähendamise abil arukas, jätkusuutlik ja kaasav majanduskasv.
- Peaesmärk on päästa 2020. aastaks vähemalt 20 miljonit inimest vaesusest ja sotsiaalsest tõrjutusest.

Vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise Euroopa tegevusprogramm

- Tegevusprogramm on üks Euroopa 2020. aasta strateegia seitsmes--t juhtalgatusest ning naiste sotsiaalse kaasatuse toetamise ja edendamise põhivahend. Selle raames kohaldatakse soolõimet sellistele tähtsaimatele algatustele nagu võrdse majandusliku sõltumatuse edendamine, perekonnaga seotud puhkuse võtmise õigusest tuleneva ebavõrdsuse hindamine ning perekonnaga seotud puhkuse võtmist käsitlevate olemasolevate direktiivide ülevõtmise järelevalve.

Euroopa soolise võrdõiguslikkuse pakt (2011–2020)

- Pakt kinnitab nõukogu kohustust saavutada eelkõige vaesuse vähendamise abil soolise võrdõiguslikkuse ELi eesmärgid, eeskätt kolmes olulises valdkonnas: tööhõive, haridus ja sotsiaalse kaasatuse edendamine.

Pekingi tegevusprogrammi strateegilised eesmärgid ja ELi näitajad

Nõukogu leppis 2007. aastal kokku kolm kogu ELi hõlmavat näitajat, sh kaks allnäitajat, millega hinnatakse Pekingi tegevusprogrammi eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme ELis. Need hindavad suhtelise vaesuse määra vanuse, soo ja leibkonna tüübi (sh ülalpeetavate

- A.1** Vaadata üle, võtta vastu ja püsivalt rakendada makromajanduslikud programmid ja arengustrateegiad, arvestades vaesuses elavate naiste vajadusi ja nende jõupingutusi.
- A.2** Kohandada õigusakte ja halduspraktikat eesmärgiga tagada naistele võrdsed õigused ja võrdne ligipääs majandusressurssidele.
- A.3** Luua naistele juurdepääs pangateenustele, hoiustamis- ja laenusamise võimalustele.
- A.4** Töötada välja sootundlikud meetodid ja leida vahendeid, mis aitaksid tõkestada vaesuse suurenemist naiste hulgas.

lastega üksikvanemate) järgi ning tööturult kõrvalejäämist vanuse ja soo järgi. Uusimad andmed ja teave on esitatud Euroopa Soolise Võrdõiguslikkuse Instituudi loodud andmebaasis "Women and men in the EU – facts and figures" ("Naised ja mehed ELis. Faktid ja arvud"), mis on kättesaadav aadressil <http://eige.europa.eu/content/women-and-men-in-the-eu-facts-and-figures>

Kogu ELi hõlmavatel andmetel põhinevad järeldused

Suhtelise vaesuse määr on suurenenud

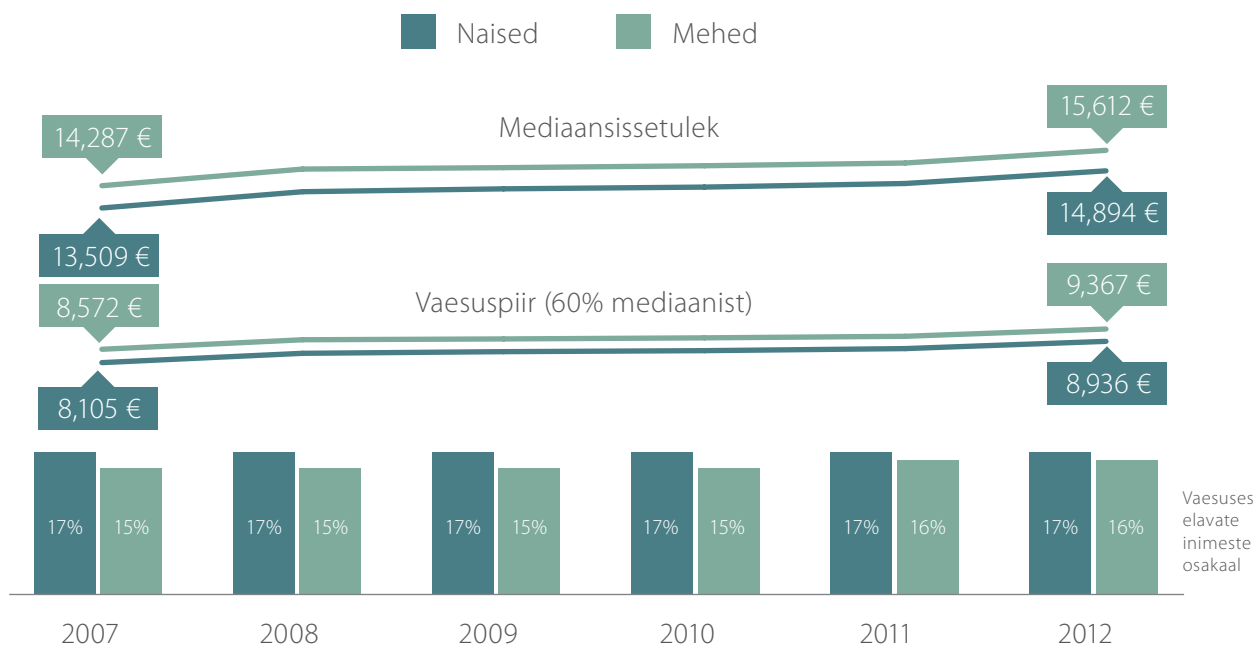
2012. aastal elas suhtelises vaesuses 17% ELi elanikkonnast, kusjuures naiste vaesusohu oli meeste omast veidi suurem. See tuleneb osaliselt sellest, et naised saavad kogu Euroopas väiksemat palka kui mehed ja nende töötingimused on meestega võrreldes halvemad. Samuti töötavad naised suurema tõenäosusega osaajaga või tähtajalise töölepingu alusel või on tööturult eemal hoolduskohustuste tõttu.

Koos nii naiste kui ka meeste vaesusohu mõnetise suurenemisega (kuni 0,2 protsendipunkti) alates 2007. aastast on sooline ebavõrdsus vähenenud, olles 2012. aastal veidi üle 1%. ELi arvestuses oli vaesusohu keskmine suurenemine küll tagasihoidlik, kuid kahes kolmandikus liikmesriikides – eriti neis, mida kriis kõige enam mõjutas – suurenes vaesusohu märkimisväärselt.

Vaesusohtu hinnatakse mediaansissetuleku alusel. See tõttu võib juhtuda, et vaesusohu hindamisel ei võeta vähenenud sissetulekutega liikmesriikides vaesuse taset täielikult arvesse.



VAESUSES ELAVATE NAISTE JA MEESTE OSAKAAL ELIS, 2007–2012



Allikas: Eurostat, sissetulekuid ja elamistingimusi käsitlev ELi statistika.

Vanus on oluline vaesusohu mõjutav tegur

16–24-aastased noored on kõige suuremas vaesusohus (2012. aastal 24% ELis) ja see näitaja on enamikus liikmesriikides 2007. aastast alates suurenenud. Sellesse vanuserühma kuuluvad noored naised on suurema tõenäosusega vaesusohus: 2012. aastal oli selles vanusegrupis sugudevaheline erinevus 1,6 protsendipunkti ehk veidi suurem kui kogu elanikkonnas.

25–49-aastaste ehk peamises laste kasvatamise eas olevate naiste suhtelise vaesuse määr ületab meeste oma 19 ELi liikmesriigis, kuigi ELis tervikuna on sugudevahelised erinevused suhteliselt väikesed.

Vaesusohu puhul seostatakse vanust suureneva soolise ebavõrdsusega. Eakad naised (üle 65) on suuremas vaesusohus kui eakad mehed (2012. aastal vastavalt 16% ja 12%). Enam kui pooltes 28 liikmesriigist (17) on sooline pensionilõhe üle 30% (ELis 39%). See suur sooline erinevus on tingitud järgmiste asjaolude koosmõjust: naiste väiksem sissetulek kogu elu jooksul ja väiksemad või katkenud sotsiaalkindlustusmaksed (soolise palgalõhe tõttu), osaajaga töötamise suurem levimus naiste hulgas ning sotsiaalkindlustusmaksete katkemine raseduse ajal ja hoolduskohustuste tõttu.

Üksikud inimesed ja eriti üksikvanemad on suuremas vaesusohus

2012. aastal oli ELis tervikuna vaesusohus 25% üksikutest inimestest ja üksikud naised olid veidi suuremas vaesusohus kui mehed (2012. aastal vastavalt 26% ja 25%). Sooline erinevus vaesusohu puhul on 2007. aastast alates vähenenud – see on suuresti tingitud üksikute meeste olukorra

halvenemisest (22%-lt 2007. aastal 25%-ni 2012. aastal), eriti kümnes liikmesriigis.

Vaesusohu esineb ülalpeetavate laste olemasolu korral ja suureneb nende lisandudes. 2012. aastal oli üksikvanemate (kellest enamik on naised) suhtelise vaesuse määr 34% ja üksikvanemad olid ülalpeetavate lasteta üksikutega võrreldes jätkuvalt suuremas vaesusohus. Paljud üksikvanemad peavad laste kasvatamist ja tööelu ühitama ning sellega võivad kaasneda ebakindlam madalalgaline töökoht ja väiksem sotsiaalkaitse. Üksikemad ja -hooldajad on soolisest palgalõhest tingitud väiksema sissetuleku tõttu suuremas vaesusohus.

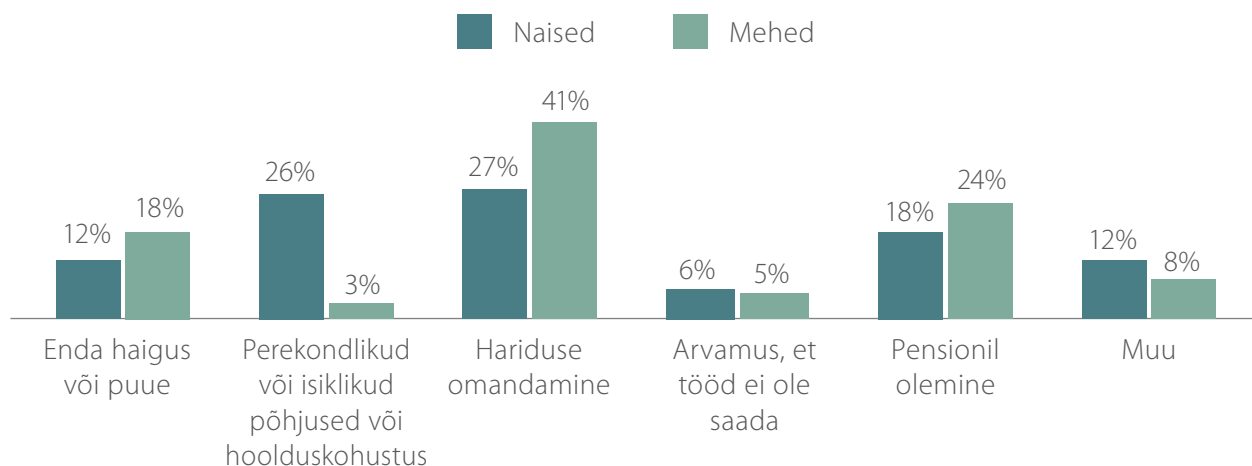
Osa naisterühmi on ELis eriti suure vaesusohus: üksikemad, rahvusvähemustesse kuuluvad naised, sisserändajatest naised, nooremad ja eakad naised. Nendes rühmades on vaja rakendada erimeetmeid, et vaesust vähendada.

Naiste väiksem majanduslik aktiivsus on oluline vaesusohu mõjutav tegur

Majanduslikult passiivseid naisi on liikmesriikides proportsionaalselt rohkem kui majanduslikult passiivseid mehi. 15–64-aastaste majanduslikult passiivsete naiste ja meeste osakaal on 2007. aastast alates liikmesriikides vähenenud. Naiste majanduslik passiivsus vähenes rohkem, mis kahandas osaliselt selle perioodi sugudevahelist majandusliku passiivsuse lõhet ELi tasandil. Sellest hoolimata oli 2012. aastal passiivsete naiste osakaal meeste omast endiselt palju suurem ning naised olid hooldus- või muude perekondlike kohustuste tõttu meestest vähemalt kuus korda suurema tõenäosusega majanduslikult passiivsed.



15–64-AASTASTE NAISTE JA MEESTE PEAMISED PÕHJUSED MITTE OTSIDA TÖÖD, 2012



Allikas: Eurostat, sissetulekuid ja elamistingimusi käsitlev ELi statistika.

Töökoht on naiste ja meeste majandusliku sõltumatus seisukohalt määrava tähtsusega. Passiivsus ja katkendlik töötamine suurendavad naiste vaesusohtu. Naised on

suurema tõenäosusega majanduslikult sõltuvad ning teenistuskäigust tulenevalt võivad nende sissetulek ja sotsiaalkaitse olla vanemas eas väiksemad.

Soolõime näiteid EIGE hea tava andmebaasist

Maanaised: tööhõive ja uus tehnoloogia (Hispaania)

Projekti „Maanaised: tööhõive ja uus tehnoloogia“ oli kaasatud kaheksa kohalikku tegevusrühma viies Hispaania autonoomses piirkonnas: Andaluusia, Astuuria, Castilla–La Mancha, Castilla–León ja Madrid. Projekt edendas IKT abil naiste ettevõtlikkust ja sotsiaalmajanduslikku aktiivsust (kooperatiivid, töötajatele kuuluvad ettevõtted ja partnerlus). Selles osalesid maapiirkondades elavad 20–60-aastased naised. Projekti raames pöörati erilist tähelepanu noortele naistele, kes olid hõivatud informaalse tegevusega. Projekti põhisaavutusena anti toetust ligikaudu tuhandele naisele, 833-le neist korraldati 11 koolituskursust ja loodi 43 uut ettevõtet.

Goldrausch (Saksamaa)

Goldrausch Frauennetzwerk on alates 1982. aastast Berliinis tegutsev väike vabaühendus. Vabaühenduse eesmärk on aidata naistel luua Berliinis ettevõtteid ja investeerida oma ettevõtetesse, andes neile intressita mikrolaenu. Viimastel aastatel on tähelepanu keskmes eelkõige üle 45-aastased ja sisserändaja taustaga naised. Kõik toetusesaajad juhivad oma ühe töötajaga ettevõtet, millest enamik tegutseb teenuste sektoris: kosmeetikafirmas, restoranis, bioloogiaettevõttes, jaekaupluses, pagariäris või lastehoius. Aastatel 1982–2007 eraldas Goldrausch ligikaudu 850 000 eurot enam kui 450 naisettevõtjale ja projektile Berliinis. Alates 2010. aasta septembrist kuni 2013. aastani andis Goldrausch välja 70 laenu kogusummas 240 000 eurot. Makseviivituse määr on märkimisväärselt madal: 1,3%.



EDUSAMMUD JA TAKISTUSED VALDKONNAS A: NAISED JA VAESUS

EDUSAMMUD	TAKISTUSED
<ul style="list-style-type: none">• Üha rohkem naisi on majanduslikult aktiivsed.• Sooline ebavõrdsus majanduslikult passiivse elanikkonna seas üldiselt üha väheneb.• Üksikemad ja tõrjutud naistegrupid saavad lisatoetust ja -vahendeid.• Pensionireformide puhul võetakse arvesse naiste ja meeste teenistuskäigu erinevusi.	<ul style="list-style-type: none">• Naised elavad jätkuvalt suurema tõenäosusega vaesusohus kui mehed.• Üksikvanemaga leibkondade vaesusohu on ELis suurenenud ja sellistes leibkondades elavaid naisi on endiselt rohkem kui mehi.• Naised on perekondlike hoolduskohustuste tõttu endiselt suurema tõenäosusega majanduslikult passiivsed kui mehed.• Majanduslik passiivsus ja katkendlik töötamine suurendavad naiste vaesusohu.

ELi edasised sammud

- Tugevdada majandustegevuses soolist võrdõiguslikkust toetavaid meetmeid.
- Rakendada soolõimet majandusarengu algatustes.
- Edendada võrdõiguslikkust tööturul, et saavutada võrdne majanduslik sõltumatus ja rahaline kindlus.
- Toetada algatusi, mis suurendavad teadlikkust naiste majandusliku sõltumatusse tähtsusest vaesuse vähendamisel.
- Käsitleda mõju, mida katkenud teenistuskäik ja erinev töökorraldus (nt osaajaga töötamine) avaldavad naiste vaesusohule nende elu jooksul.
- Sihipäraste poliitikameetmete väljatöötamine konkreetsete naisterühmade jaoks, kes on suurimas vaesusohus, nagu nooremad ja eakad naised või üksikvanemad.
- Riiklike pensionisüsteemide reformimise jätkamine, võttes arvesse pensioniõiguse soolist mõõdet.
- Laste vaesuse käsitlemine muu hulgas sootundlikult ja terviklikult, mis loob sünergia sotsiaalse kaasatuse ja teiste poliitikaalvokondade (nagu haridus, tööhõive ja sooline võrdõiguslikkus, tervishoid, elamumajandus ja elukeskkond) ning muude instrumentide vahel (nt ELi rahastamiskavad).

Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE)

Das Europäische Institut für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist das EU-Kompetenzzentrum für Gleichstellungsfragen. Das EIGE unterstützt politische Entscheidungsträger und alle relevanten Einrichtungen in ihren Bemühungen zur Verwirklichung der Gleichstellung von Frauen und Männern in Europa und darüber hinaus, indem es spezifisches Fachwissen sowie verlässliche und vergleichbare Daten zur Gleichstellung in Europa bereitstellt.





Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu>

Das Ressourcen- und Dokumentationszentrum (RDC) des Europäischen Instituts für Gleichstellungsfragen (EIGE) ist ein innovatives und praktisches Instrument, das dabei hilft, wichtige Ressourcen zur Geschlechtergleichstellung zu identifizieren und unter den an der Gleichstellungspolitik und -praxis interessierten Personen erleichtert und einen Online-Bereich für Diskussionen und Debatten bietet.

Weitere Informationen: <http://eige.europa.eu/content/rdc>



Kontakt:
Europäisches Institut für Gleichstellungsfragen
Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, LITAUEN
Tel. +370 521574-44/00

facebook.com/eige.europa.eu 
twitter.com/eurogender 
youtube.com/eurogender 
<https://eurogender.eige.europa.eu> 

ISBN 978-92-9218-563-3
doi:10.2839/1885
MH-04-15-022-DE-N